مجتمع‌های ایستگاهی راهکاری نوین در تامین مالی پروژه‌های حمل و نقل ریلی درون‌شهری

دکتر محمد منتظری، مدرس دانشگاه و معاون پشتیبانی شرکت متروی تهران و مدیر دفتر هماهنگی UITP در ایران

چکیده

همزمان با شروع قرن بیست و یکم، دستیابی به موفقیت در بکارگیری روش‌های مختلف حمل و نقل در توسعه شهری مشکل‌تر می‌شود. این واقعیت ناشی از ظهور عصر جدیدی است که "تغییر" یکی از خصایص اصلی آن می‌باشد. موقعیت جدید منجر به بازنگری اساسی در اولویت‌های حمل و نقل، ساختار کیفیت و خدمت‌رسانی، دیدگاه‌های استراتژیک و مدل‌هایی از توسعه حمل و نقل است که تا به حال به کار گرفته شده‌اند. در این میان روش موثری که برای درک نیازهای مردم با رویکرد توسعه-ای می‌توان مطرح نمود حمل و نقل ریلی درون شهری است. در ایران نیز توسعه مترو بهترین تابلوی خدمت رسانی به مردم در عرصه حمل و نقل درون شهری است و به عنوان یک نماد توسعه و پیشرفت به حساب می‌آید و هر عملیاتی که برای احداث و بهره‌برداری آن انجام می‌شود یک شاخص در میزان توسعه است. علاوه بر آن اگر واقعا به بحث ساخت و بهره‌برداری مترو نیز به عنوان یک فرآیند توجه کنیم، می‌توان آن را یک شاخص پیشرفت در توسعه کشور تلقی کرد. از دید صاحب-نظران کاملا پذیرفته است که حرکت موثر و سازنده در مسیر توسعه مترو می‌تواند تصویر روشنی در رسیدن به اهداف سند چشم‌انداز فراهم نماید. توجه به این نکته ضروری است که نحوه تامین مالی و تهیه بودجه اجرایی لازم برای انجام پروژه‌های زیربنایی و بهره‌برداری از محصولات و خدمات حاصل از آن‌ها در حال حاضر به عنوان یکی از مهمترین چالش‌های پیش روی کشورهای در حال توسعه مطرح می‌باشد. با توجه به وضعیت خاص ساختار سیاست‌گذاری کشورهای در حال توسعه امکان تامین سرمایه مورد نیاز برای اجرای پروژه‌های بزرگ به راحتی فراهم نمی‌شود، لذا انتخاب روش تامین مالی مناسب در مورد پروژه‌ها مسئله مهمی است، چراکه اندیشیدن راهکاری برای تامین منابع مالی پروژه از مراحل اولیه برای اطمینان از به انجام رسیدن پروژه است در انتخاب روش مناسب تامین مالی در مرحله امکان‌سنجی پروژه باید به تمام موارد و خواسته‌های بخش‌های مختلف درگیر در پروژه توجه کرد و سپس با توجه به ارجحیت و اهمیت هر کدام از آنها به انتخاب روش مناسب پرداخت. در ضمن باید توجه داشت که ساختار استفاده شده برای تامین مالی پروژه در یک کشور ممکن است به دلیل